

KLIIMAMINISTEERIUM

KASVUHOONEGAASIDE- ja KESKKONNAJALAJÄLJE MUDELI INFOPÄEV

Kell 13.00-16.00

Virtuaalne, MS Teamsi vahendusel

29.04.2024

Kasvuhoonegaaside- ja keskkonnajalajälje mudeli infopäev

Kodukord

- Küsimused, ettepanekud, kommentaarid esita vestlusaknas või läbi mikrofoni, tõstes eelnevalt virtuaalse käe
- Veebis osalejate mikrofonid ja kaamerad on esitluse ajal suletud asendis
- Koolituse salvestame ja teeme pärast kõigile osalejatele, huvilistele kättesaadavaks
- Esinejate ettekanded jagame pärast infopäeva toimumist koos video lingiga

Edukat infopäeva!

13.00-13.05	Sissejuhatus	Karen Silts, Kliimaministeerium
13.05-13.10	Avasõnad	Kristi Klaas, Kliimaministeerium
13.10-13.30	Keskkonnajalajälje hindamise mudel ja ajaplaan	Karen Silts, Kliimaministeerium
13.30-13.50	Keskkonnajalajälje mudeli sisuline tutvustus	Imre Banyasz, Sustinere OÜ
13.50-14.10	Keskkonnajalajälje mudeli arutelu, küsimustele vastamine	
14.10-14.25	Mida kujutab endast kasvuhoonegaaside (KHG) mudel	Merilyn Möls, Kliimaministeerium
14.25-14.55	Kasvuhoonegaaside mudeli sisuline tutvustus	Stanislav Štökov, Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ
14.55-15.15	Rahandusministeeriumi KHG mudeli kasutamise kogemus	Aare Aun, Rahandusministeerium
15.15-15.30	KHG jalajälje hindamine: järgmised sammud	Merilyn Möls, Kliimaministeerium
15.30-16.00	KHG mudeli arutelu, küsimustele vastamine	

KLIIMAMINISTEERIUM

Kristi Klaas
Kliimaministeerium
Rohereformi asekanstsler

KLIIMAMINISTEERIUM

Avaliku sektori kasvuhoonegaaside ja keskkonnajalajälje hindamisest

Karen Silts

Rohereformi osakonna nõunik

29. aprill 2024

Avaliku sektori kasvuhoonegaaside- ja keskkonnajalajälje hindamine

- **VV rohereformi tegevusplaani 2023-2025** RIIGIVALITSEMISE valdkonna üks eesmärk
- **VV koalitsioonileppe lubadus** – avalik sektor on teenäitajaks ja eeskujuks kliima- ja keskkonnajalajälje vähendamisel
- 29. veebruaril uuendatud VVTP järgi tuleb 27. märtsiks 2025. a. esitada **analüüs ja ettepanekud** riigiasutuste **keskkonna- ja kasvuhoonegaaside jalajälje vähendamise kohta**
  - ✓ **Ministriumid peavad 2024. aastal** läbi viima keskkonna- ja kasvuhoonegaaside jalajälje mõõtmise ühtse metoodika alusel
  - ✓ ja **2025. aasta jooksul peavad allasutused** oma KK- ja KHG jalajälje mõõtmised teostama

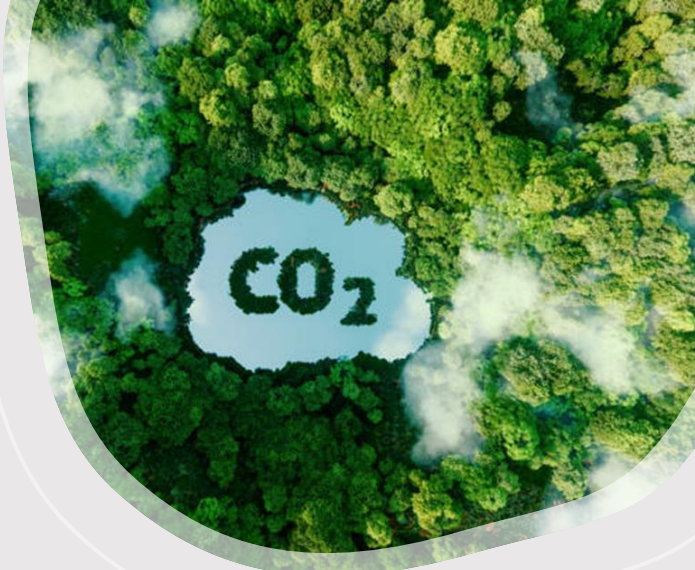
Mudelid jalajälje hindamiseks

- **KASVUHOONEGAASIDE JALAJÄLJE MUDEL**

- ✓ Olemasolevat [KHG arvutusmudelit](#) saavad kasutada kõik organisatsioonid (nii avalikust, era- kui ka mittetulundussektorist), kes soovivad oma KHG jalajälge hinnata organisatsiooni tasandil
- ✓ Ühendministeeriumi KHG-jalajälje hindamine koostöös pilootrühmaga ja tulenevalt vajadusest metoodika kohandamine

- **KESKKONNAJALAJÄLJE HINDAMISE MUDEL**

- ✓ Riigikantselei ja Kliimaministeeriumi tellimusel sündis KK-jalajälje projekt
- ✓ Metoodika ja mudel valmis koostöös Sustinere OÜ-ga
- ✓ Mudel vastab EMAS määruse Lisa 4 nõuetele ja suurel määral ühtib kestlikkuse aruandluse standarditega
- ✓ Mudeli versioon 2 valmis 29. märtsil
- ✓ Mudelit testivad pilootrühma liikmed:
  - ✓ Pilootrühm koosneb erinevatest avaliku sektori organisatsioonidest
- ✓ Mudel on kasutusvalmis 2024. a. aprillis ja täiendusi teeme tagasiulatuvalt

Pilootrühma liikmed

- Riigimetsa Majandamise Keskus
- Tartu Linnavalitsus
- Riigikantselei
- Keskkonnaamet
- Riigi Kinnisvara AS
- Kliimaministeerium
- Laulasmaa kool
- Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus
- Hiiumaa Vallavalitsus
- SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
- Kaitseministeerium

KLIIMAMINISTEERIUM

Keskkonnajalajälje hindamise mudel ja ajaplaan

Keskkonnajalajalg – kõiki keskkonna- ja kliimamõju aspekte arvestav organisatsiooni jalajalg, mis kujutab organisatsiooni tegevusega kaasnevat mõju keskkonnale. **See tähendab KHG jalajälge ja kõiki teisi keskkonnamõju aspekte.**

Keskkonnajalajälje hindamise mudel

- Keskkonnajalajälje hindamise eesmärk on võimaldada asustustel alustada oma igapäeva tegevuse keskkonnamõju hindamisega, et **tuvastada keskkonda** kõige enam **koormavad tegevusvaldkonnad**.
- Organisatsioonide keskkonnamõju väljendub läbi **põhitegevuse** (toodete ja teenuste keskkonnamõju) ning **igapäevase töö** (operatsioonide ja administratiivse tegevuse keskkonnamõju).
- Kasutatava ressursi või organisatsiooni tegevuse mõju hinnatakse läbi asjakohaste **mõõdikute** ja **indikaatorite**. Organisatsiooni mõju keskkonnale võib olla nii otsene kui ka kaudne.
  - **Otsesed mõjud on näiteks:** saasteainete tekitamine õhku, vette ja pinnasesse, jäätmete tekitamine, energia tarbimine jm.
  - **Kaudsed mõjud on näiteks:** toote või teenuse olelusringiga seotud mõjud, sisseostetavate teenuste mõju, investeeringutega kaasnevad mõjud jm.

Keskkonnajalajälje puhul hindame organisatsiooni mõju järgmistes keskkonnaaspektides:

- **Energiakasutus**, kus hinnatakse energiatarbimist, energia tootmist, kasutusintensiivsust ning taastuvelektri osakaalu tarbimisest.
- **Transport**, kus hinnatakse sõidukipargi kasutusintensiivsust ning keskkonnasõbralikke valikuid.
- **Lähetused**, kus hinnatakse organisatsiooni töötajate poolt tehtud lähetuste keskkonnamõju.
- **Materjalitõhusus**, kus hinnatakse eri materjalide aastast kulu ning keskkonnasõbralikke valikuid materjalide soetamisel.
- **Vee tarbimine** aastas ja tarbimise intensiivsus.
- **Tekkinud ja liigiti kogutud jäätmed**, kus hinnatakse tekkinud jäätmete mahtu iga jäätmeliigi kohta ning tekkinud jäätmete kogust inimese kohta.
- **Elurikkus ja haljasalad**, kus hinnatakse krundi hoonestatud ja hoonestamata ala ning haljasalade hooldamist.

Keskkonnajalajälje hindamise mudeli mõjuallikad

Kategooria	Mõjuallikas		Asjakohasuse kontrollküsimus
Energiakasutus	Osoonikihti kahandavad ained		Kas Teie organisatsioonis on paigaldatud mõni külma või jahutusseade enne 2015. aastat?
	Fluoritud kasvuhoonegaasid		
	Tarbitud elektri- ja soojusenergia		Alati asjakohane
	Toodetud elektrienergia		Kas Teie organisatsioonis toodetakse ise elektrit (nt päikesepaneelid)?
	Toodetud soojusenergia		Kas Teie organisatsioonis on oma lokaalne põletusseade (katlamaja, ahi, kamin), mille toodetud sooja kogust on võimalik mõõta?
	Kodukontor		
Transport	Mootorsõidukid		Kas Teie asutus omab või liisib mootorsõidukeid?
	Partnerite vahendatud transport ja logistika		
	Ärireisid		Kas Teie asutuses käisid töötajad aruandlusaastal lähetuses?
	Töötajate tööle-koju liikumine		
Elurikkus ja haljasalad	Kontorihoone ja ümbritseva ala pindala		Alati asjakohane
	Sünteetilised taimekaitsevahendid		Kas Teie organisatsioon hooldab ise oma territooriumi haljasalaid (st ei ole välist teenuseosutajat)?
	Väetised		Kas Teie asutus hooldab ise oma territooriumi haljasalaid (st ei ole välist teenuseosutajat)?
Vesi, ressursid, jäätmed	Tarbitud olmevesi		Alati asjakohane
	Tarbitud printeripaber		Alati asjakohane
	Ostetud mööbel		Kas aruandlusaastal soetati organisatsioonile mööbliesemeid?
	Ostetud ITK seadmed		Kas aruandlusaasta jooksul võeti kasutusse (kas soetati või renditi) IKT seadmeid?
	Ostetud riietusesemed/tekstiilitooted		Kas Teie organisatsioon on hankinud aruandlusaastal töötajatele või koostööpartneritele riietusesemeid?
	Puhastusvahendid		Kas Teie organisatsioon soetab ise kontoris kasutatavaid puhastustarvikuid ja -tooteid?
	Kontoris tarbitavad igapäevased toiduained		Kas Teie organisatsioon soetab töötajatele kontoris tarbimiseks mõeldud igapäeva toiduaineid (nt kohv, piim)?
	Jäätmed		Alati asjakohane
	Müüdnud tooted		
	Finantsinvesteeringud		
Teenused	Hanked		Alati asjakohane
	Digitaalne andmemaht		Alati asjakohane
	Toitlustusteenus		Kas Teie organisatsioon pakub igapäevast toitlustusteenust?
	Sündmuste korraldamine		Kas Teie asutus on aruandlusaastal korraldanud üritusi ja sündmusi?

Kuidas optimeeritud ressursikasutusega suur töö ära teha

- Keskkonnajalajälge- ja kasvuhoonegaaside mudelipõhist hindamist saab teha ilma konsulantideta, selleks soovitame:
  - moodustada jalajälje hindamise töörühm, kes hakkab vajalikku infot koondama ja analüüsima
  - hinnata jalajälge olemasolevate andmete põhjal
  - vajadusel oma keskkonna- ja kasvuhoonegaaside hindamise mudelit täiendada
  - panustada valdkondlike kliima- ja keskkonnamõju vähendamise tegevuskavade väljatöötamisse

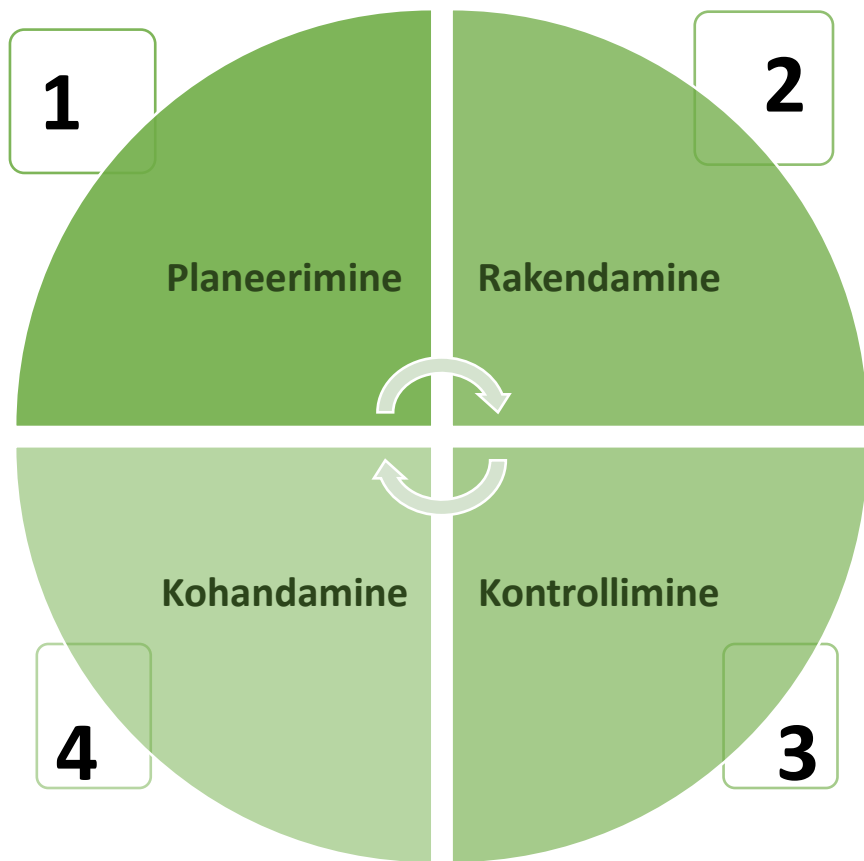
NB! Organisatsioon, kellel on keskkonna- või kasvuhoonegaaside jalajalg varasemalt hinnatud sarnase meetodika alusel ei pea uuesti jalajälge 2023. a. kohta hindama!

Mudelis olemasolevad mõjuallikad peavad olema hinnatud!

Järgmised sammud Kliimaministeeriumi poolt

- KHG- ja keskkonnajalajälje hindamise mudeli ühildamine üheks tervikuks
- KLIM koostöös ministeeriumitega aitab osaliselt hinnata keskkonnajalajälge
- Mudeli edasiarendus:
  - kogutavate andmete eeltäitumine, seal, kus on võimalik ära realiseerida;
  - automatiseerimine.

Keskkonnajuhtimise põhimõtted

Ajaplaan hindamiseks: ministeeriumid

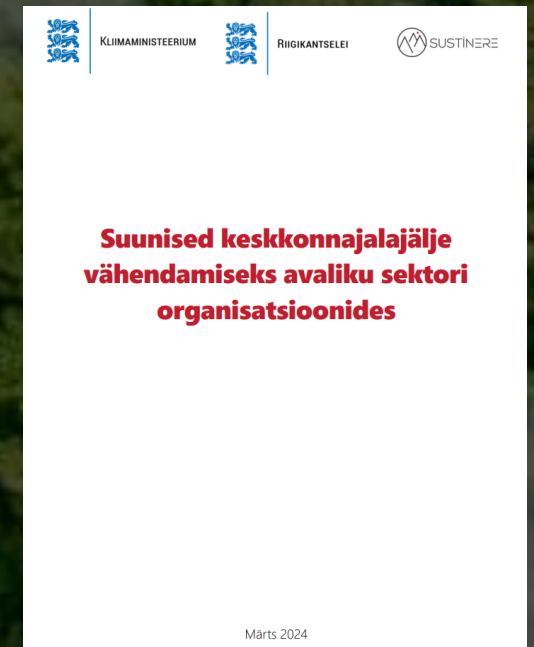
AEG	TEGEVUS
2024 aprill	Infopäev
2024 mai	Ministeeriumite töögrupi moodustamine (KLIM)
2024 mai-okt	KHG- ja KK-jalajälje arvutamine ministeeriumites, tulemuste edastamine KLIMile
2024 okt-dets	Ministeeriumite ettepanekud keskkonnajalajälje vähendamise tegevuskava jaoks KLIMile
2025 jaan-märts	Avaliku sektori kliima- ja keskkonnamõju vähendamise ettepanekute ja tegevuskava koostamine
Alates 2025 märts	Tegevuskava soovituste rakendamine ministeeriumite igapäevases töös

Ajaplaan hindamiseks: allasutused

AEG	TEGEVUS
2025 aprill	Infopäev
2025 mai-sept	KHG- ja KK-jalajälje arvutamine ministeeriumite allasutustes
2025 okt-dets	Allasutused koostavad keskkonnajalajälje vähendamise tegevuskavad
Alates 2026 jaan	Tegevuskavade rakendamine allasutuste igapäevases töös

Kes annab konsultatsiooni?

- ✓ Üldistes küsimustes hindamise osas ministeeriumitele toeks Kliimaministeeriumi kliimaosakond ja rohereformi osakond
- ✓ Jooksev tugi 2024. aasta jooksul

KLIIMAMINISTEERIUM

Aitäh kuulamast!

karen.silts@kliimaministerium.ee

